

ארכיאולוגיה – "אל באר המים"

כתובות על הכדים השבורים

פעילות פענוח והרכבה של משפטים הכתובים על חרסים בכתב עברי קדום.
 "מצאנו" חרסים של כדים שנשברו ליד בארות שונים ברחבי ארץ ישראל ועד חרן.
 התלמידים יצטרכו לברר לפי הכתוב למי היה שייך הכד וליד איזו באר נמצאה?

הציוד:

כל קבוצה מקבלת סל עם חמישה חרסים על כל חרס מילה או שתי מילים בכתב עברי קדום.
 כרטיסים עם מפתח לפענוח אותיות הכתב העברי הקדום,
 כלי כתיבה ודף משימה.

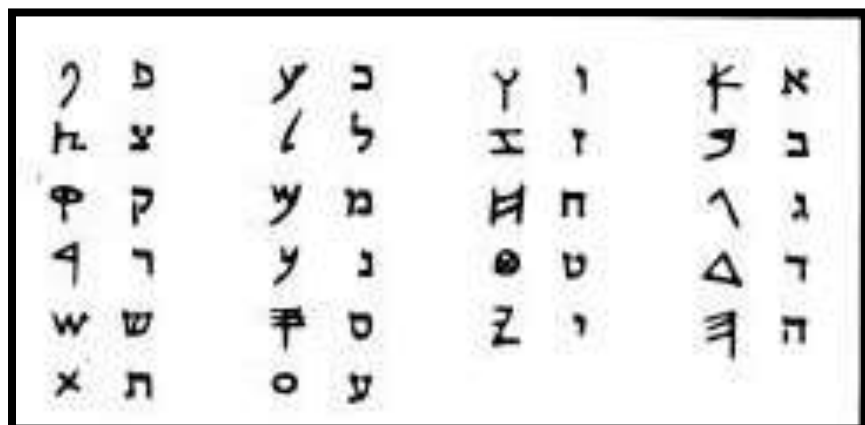
מהלך הפעילות:

כל תלמיד לוקח חרס אחד ומפענח את הכתוב עליו בעזרת מפתח הכתב בעברי הקדום.
 על כל חברי הקבוצה להרכיב מהמילים שפענחו משפט בעל משמעות לכתוב אותו בדף המשימה
 ולענות על השאלות בדף. התלמידים מופנים למקור בחומש כדי למצוא את התשובות.
 לאחר שסיימו מקבלים התלמידים מהמורה מעטפה עם דף תשובות לבדיקה עצמית.
 בסיום השיעור כל הקבוצות מתכנסות וכל קבוצה מציגה לפני הכתה את המשפט שפענחה ואת
 התשובות לשאלות.

המשפטים המופיעים על החרסים:

1. בכד זה מלאתי את חמת המים והצלתי את בני ממות.
2. שייך לבן בריתי עמו כרתי ברית על הבאר.
3. כד זה נשאר ליד הבאר לעת ערב עם צאת השואבות
4. מבאר זו יצאתי לפגוש את אשתי לעתיד
5. ליד הבאר בה נמצא כד זה לא רבו יותר
6. לאהובי שגלל את האבן הגדולה מפי הבאר

צורת האותיות של הכתב העברי הקדום:

דפי המשימה ודפי התשובות לקבוצות השונות:

חיים בבראשית – כתות ב'

פנת ארכיאולוגיה – "אל-באר המים"

קבוצה 1: דף משימה

הרביבו את המשפט השלם:

שאלות: היכן הייתה האר?

מי הייתה האר?

למי האר?

רמז: בראשית פרק כ"א פסוקים י"ד, י"ט

חיים בבראשית – כתות ב'

פנת ארכיאולוגיה – "אל-באר המים"

קבוצה 1: דף תשובות

המשפט על התרסים: בכד זה מלאתי את חמת המים והצלתי את בני ממנות

תשובות: האר האדגר האר שער,

הארקת האר שארה מיט לבנה ישאעל.

הרמז: בראשית פרק כ"א פסוקים י"ד, י"ט

חיים בבראשית – כתות ב'

פנת ארכיאולוגיה – "אל-באר המים"

קבוצה 2: דף משימה

הרביבו את המשפט השלם:

שאלות: אי המ כורתי הקרית?
 מה שם המקום?
 ומדוע קראו לו כך?

רמז: בראשית פרק כ"א פסוקים כ"ה- ל"א

חיים בבראשית – כתות ב'

פנת ארכיאולוגיה – "אל-באר המים"

קבוצה 2: דף תשובות

המשפט על התרסים: שנה לכן בריתי, עמו פרתי ברית על הבאר

תשובות: כורתי הקרית: אברהם ואבימלך. שם המקום: באר שם.

הקמל:

בראשית פרק כ"א פסוקים כ"ה, ל"א
כ"ה: והוכח אברהם את-אבימלך על-אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך: ...
ל"א: על-כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם:

חיים בבראשית – כתות ב'

פִּנַּת אַרְכֵּיאוֹלוֹגְיָה – "אֶל-בְּאֵר הַמַּיִם"

קבוצה 3: דף משימה

הרְפִיבו אֶת הַמִּשְׁפָּט הַשֵּׁלֶם:

שְׁאֵלוֹת: הֵיכָן נִמְצְאָה הַבְּאֵר?
מִי הִשְׁאֵאֵתָ?
וּלְמִי שְׁאֵבוּ מִמֶּנָּה מֵיִם?

הַקְדָּמָה: בְּרֵאשִׁית פֶּרֶק כ"ד פְּסוּקִים י'- י"א

חיים בבראשית – כתות ב'

פִּנַּת אַרְכֵּיאוֹלוֹגְיָה – "אֶל-בְּאֵר הַמַּיִם"

קבוצה 3: דף תשובות

הַמִּשְׁפָּט עַל הַחֲרָסִים: כַּד זֶה נִשְׁאָר לִיד הַבְּאֵר לַעֲת עֶרֶב עִם צֵאת הַשּׁוֹאֲבוֹת

תְּשׁוּבוֹת: הַבְּאֵר מִחוּץ לְעִיר חָרָן שֶׁבְּאֶרֶם נְהַר־יַם, רִבְקָה שְׁאֵבָה מִמֶּנָּה
מֵיִם לְעֶבֶד אֶבְרָהָם וְלִצְמַחֲלָיו.

הַקְדָּמָה: בְּרֵאשִׁית פֶּרֶק כ"ד פְּסוּקִים י'- י"א

י': וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֶשְׂרָה גְּמָלִים מִגְּמְלֵי אֲדָנָיו, וַיֵּלֶךְ, וְכָל-טוֹב אֲדָנָיו, בְּיָדוֹ; וַיָּקָם, וַיֵּלֶךְ אֶל-אֶרֶם נְהַר־יַם--
אֶל-עִיר נְחוּר.

י"א: וַיִּבְרַךְ הַגְּמָלִים מִחוּץ לְעִיר אֶל-בְּאֵר הַמַּיִם לַעֲת עֶרֶב לַעֲת צֵאת הַשּׁוֹאֲבוֹת:

חיים בבראשית – כתות ב'

פנת ארכיאולוגיה – "אל-באר המים"

קבוצה 4: דף משימה

הרפבו את המשפט השלם:

שאלות: מה שמ האר?
ואי המ בני הלא?

תל: בראשית פרק כ"ד פסוקים ס"ב-ס"ד

חיים בבראשית – כתות ב'

פנת ארכיאולוגיה – "אל-באר המים"

קבוצה 4: דף תשובות

המשפט על החרסים: מאר זו יצאתי לפגש את אשתי לעתיד

תשובות: שמ האר: אר לחי ראי, בני הלא המ: רבקה ויצחק.

תל: בראשית פרק כ"ד פסוקים ס"ב-ס"ד

ס"ב: ויצחק בא מבוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב:

ס"ג: ויצא יצחק לשוחר בשדה, לפנות ערב; וישא עיניו וירא, והנה גמלים באים. ס"ד: ותשא רבקה את-עיניה, ותרא את-יצחק; ותפל, מעל הגמל.

חיים בבראשית – כתות ב'

פנת ארכיאולוגיה – "אל-באר המים"

קבוצה 5: דף משימה

הרפיבו את המשפט השלם:

שאלות: מה שם האר? _____
ומדוע קראו לה בשם זה? _____

חיים בבראשית – כתות ב'

פנת ארכיאולוגיה – "אל-באר המים"

קבוצה 5: דף תשובות

המשפט על התרסים: ליד האר בה נמצא כד זה, לא רבו יותר

תשובות: שם האר: רחובות. קראו לה בשם זה כי שם הרחוב ה' אלו.

הקמל:

5. בראשית פרק כ"ו פסוקים י"ט-כ"ב

י"ט: ויחפרו עבדי-יצחק בנחל וימצאו-שם באר מים חיים:

כ"א: ויחפרו באר אחרת ויריבו גם-עליה ויקרא שמה שטנה:

כ"ב: ויעתק משם ויחפר באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות ויאמר כי-עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ:

חיים בבראשית – כתות ב'

פנת ארכיאולוגיה – "אל-באר המים"

קבוצה 6: דף משימה

הרפיבו את המשפט השלם:

שאלות: אי הם האהובים?

והיכן נמצאת האר?

חיים בבראשית – כתות ב'

פנת ארכיאולוגיה – "אל-באר המים"

קבוצה 6: דף תשובות

המשפט על החרסים: לאהובי שגלל את האבן הגדולה מפי האבן

התשובות: האהובים: יעקב ורחל והאבן נמצאת בשדה ליד חרן.

הרמז: בראשית פרק כ"ט פסוקים א'-י'

א': וישא יעקב, רגליו; וילך, ארצה בני-קדם. ב': וירא והנה באר בשדה, והנה שם שלשה עדרי-צאן רבצים עליה--כי מן-הבאר ההוא, ישקו העדרים; והאבן גדלה, על-פי האבן....

ד': ויאמר להם יעקב, אחי מאין אתם; ויאמרו, מחרן אנחנו....

י': ויהי כאשר ראה יעקב את-רחל, בת-לבן אחי אמו, ואת-צאן לבן, אחי אמו; ויגש יעקב, ויגל את-האבן מעל פי האבן, וישק, את-צאן לבן אחי אמו.

ארכיאולוגיה – "אל באר המים"

כתובות על הכדים השבורים - דף מקורות ותשובות למורה

מקור, המשפט על הכד, השאלות והתשובות:

1. בראשית פרק כא פסוקים יד, יט
יד וישכם אברהם בבקר ויקח לחם וחמת מים ויתן אל-הגר שם על-שכמה ואת-הילד
וישלחה ותלך ותתע במדבר באר שבע:
יט ויפקח אלהים את-עיניה ותרא באר מים ותלך ותמלא את-החמת מים ותשק את-הנער:

המשפט על החרסים: פכד זה מלאתי את חמת המים והצלתי את בני ממות

שאלות: היכן היתה הבאר? ומי היתה השואבת ולמי שאבה?
תשובות: הבאר במדבר באר שבע, השואבת הגר שאבה מים לבנה ושמאל.

2. בראשית פרק כא פסוקים כה, לא
כה והוכח אברהם את-אבימלך על-אדות באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך: ...
לא על-כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם:

המשפט על החרסים: שיק לבן בריתי אמו בריתי ברית על הבאר

שאלות: מי הם כורתי הברית? מה שם המקום ומדוע קראו לו כך?
תשובות: כורתי הברית אברהם ואבימלך, שם המקום באר שבע

3. בראשית פרק כד פסוקים י-יא
י ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו, וילך, וכל-טוב אדניו, בידו; ויקם, וילך אל-אֶרֶם נהר-ים--
אל-עיר נחור.
יא ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל-באר המים לעת ערב לעת צאת השאבת:

המשפט על החרסים: כד זה נשאר לי הבאר לצאת ערב עם צאת השאבות

שאלות: היכן נמצאת הבאר? מי השואבת ולמי שאבו ממנה מים?
תשובות: הבאר מחוץ לעיר חרן שבארם נהרין, רבקה שאבה ממנה מים לעבד אברהם ולמלאו?

4. בראשית פרק כד פסוקים סב-סד
סב ויצחק בא מבוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב:
סג ויצא יצחק לשוח בשדה, לפנות ערב; וישא עיניו וירא, והנה גמלים באים. סד ותשא רבקה
את-עיניה, ותרא את-יצחק; ותפל, מעל הגמל.

המשפט על החרסים: מבאר לו יצאתי לפלו את אחתי לצתי

שאלות: מה שם הבאר? ומי הם בני הזוג?
תשובות: שם הבאר באר לחי ראי, בני הזוג הם רבקה ויצחק.

5. בראשית פרק כו פסוקים יט-כב
 יט וַיַּחְפְּרוּ עֲבָדֵי-יִצְחָק בְּנַחַל וַיִּמְצְאוּ-שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים:
 בראשית פרק כו כא
 כא וַיַּחְפְּרוּ בְּאֵר אַחֶרֶת וַיְרִיבוּ גַם-עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ שִׁטָּנָה:
 בראשית פרק כו כב
 כב וַיַּעֲתֶק מִשָּׁם וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְלֹא רָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחֹבוֹת וַיֹּאמֶר כִּי-עָתָה הִרְחִיב ה' לָנוּ וּפָרִינוּ בְּאֶרֶץ:

המשפט על החרסים: ליד הבאר בה נמצא כד זה לא רבו יותר

שאלות: מה שם הבאר? ומדוע קראו לה בשם זה?
 תשובות: שם הבאר רחובות קראו לה בשם זה כי שם הרחוב ה' אל.

6. בראשית פרק כ"ט פסוקים א'-י'
 א': וַיֵּשֶׂא יַעֲקֹב, וַיָּגֵלּוּ; וַיֵּלֶךְ, אֶרְצָה בְנֵי-קָדָם. ב': וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בְּשָׂדֶה, וְהִנֵּה-שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי-צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ--כִּי מִן-הַבָּאֵר הֵהוּא, יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים; וְהָאֵבֶן גְּדֹלָה, עַל-פִּי הַבָּאֵר....
 ד': וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב, אַחֵי מַאֲיִן אַתֶּם; וַיֹּאמְרוּ, מַחֲרֹן אֲנַחְנוּ....
 י': וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת-רְחֵל, בֶּת-לָבָן אַחֵי אִמּוֹ, וְאֶת-צֹאן לָבָן, אַחֵי אִמּוֹ; וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב, וַיִּגָּל אֶת-הָאֵבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאֵר, וַיִּשְׁקוּ, אֶת-צֹאן לָבָן אַחֵי אִמּוֹ.

המשפט על החרסים: לאהובי שאל את האבן הסדולה מפי הבאר

שאלות: מי הם האהובים? והיכן נמצאת הבאר?
 תשובות: האהובים יצק ורחל והבאר נמצאת בשדה ליד חרן.